Noomerei une 10 mynge.

Byxii oronuudai proletaarinuud, negedegtii!

Buriaad-Mongol YNEN

BK(b)P-iin Buriaad-Mongol Obkoomoi ba BMASSR-ei Verxoovno Soveedei Preziidiymei oorgan.

№ 3 (2642)
1939 onai
JANVAARЬ
4
SREDAA

15-daxi zilee garna
ULAAN-YDE goorod
BMASSR

Mynөөderei noomerto:

BELORYYSSKA ARADAI BAJAR

1919 onoi janvaarliin 1-de Beloryysske SSR-ei xydelmerişen - tariaaşanai praviitelьstvo bolbol „eneenhee xoişo, Belo ryyssidexi byxii xuuli zasag bolbol ganseaxan le xydelmerişen, tariaaşanai, batraacka ba ulaarmeiska depytaatnuudai soveedyydte xabaadaxa baina" geze torzestvenno sonosxohon baina. Beloryysske arad bolbol ene daatiin xorin zilei oiji mynөө axa dyy bolxo soveed araduudai byle soo praazdnovalna, ene oiji leeninske—staalinska naciionaalьna politikiin ilalta baihandanь prazdnovalna

Beloryysske arad bolbol aguu jixe orod aradai tuhalamziin aşaar ba Leenin—Staalinai geroiiçeske paartiiin xytelberi doro halbaraltiiji tuilahan baina.

Soveed Beloryysske respyybliikiijı baiguulalgada Leenin ba Staalin bolbol erşemtei xabaadalsahan bainad. 1918 ono egeel berx şeeltei ydernyydte, Troocki ba byrzyaazna naciionaliistnuud bolbol beloryysske aradiiji germaanska impirialiistnuudai ba lalgada predaalaad baixa yjede, aguu jixe orod arad xadaa beloryyssyydte tuhalhan baina. Beloryyssiin azalşad bolbol eneniiji medene, eneniiji xediideş martaxagyi.

Xorin zil geeşe—istoriiçeske bagahan sag jum. Gebeş. beloryysske aradai ba myn tereşelen Soveed Sojuuzai zaxa xizaargyi prostoorto azahuuza baigaa byxii araduudai azabai dalda ton aixabtar xubilalta bolhon baina.

Beloryysske arad bolbol byxii Soveed Sojuuztai negen xamtadaa, baiguulamzain xydelmeriiin, socialiis baiguulaltiin jixe zamiiji dabaza garaa. Revoliyyciin urda tee beloryysske arad bolbol xen baigaab? Caarska Rossiin geegdengi zaxa xizaariinь baigaa. Beloryysske arad bolbol өөhedingөө xelenei, өөhedingөө kylьtyyrniin talaar erxegyi baihan jym. Ene xadaa poolьsko, orod ba beloryysske pomeeşçigyydei darlalta doro baihan guiranşa, jaduu dereevninyydei oron niutag baigaa hen.

Revoliyyciin hyyleerxi zilnyydte Beloryyssiin tyxel şaranь erid xubilaa. Beloryysske SSR bolbol byxii Soveed Sojuuztai negen xamta socialiis industrial zaaciin zamiiji yngerze baina. Maşina baiguulalgiin şinenyyd tomo tomo zavoduud baiguulagdaa, oi modonoi şine promiişlennostь baiguulagdaa, xyngen promiişlennostiin tomonuud predprijaatinuud baiguulagdaa.

Beloryysske tariaaşanliiji kolxoozno baiguulamza bolbol şine azaba dalda asaraa. Guiranşa, jaduu dereevninyyd zaisaza oşoo. Beloryyssiin xydөө azaxii bolbol axa dyy bolxo orod aradai tuhalamza ba demzeltiin aşaar, kommuniis paartiin xytelberi doro, ton tomoxon mexaniziirovenne xydөө azaxii boloo. Beloryysske arad bolbol mynөө erxe syleetei sengelig, kylьtyyrneer azahuunad.

Beloryysske aradai kylьtyyriinь halbaraa. Tere bolbol өөhedingөө erdemted, pisaatelьnuud, pedagooguud, artiist nyyd, xydooźniguud ba kompozitornuudiiji bii bolgoo. Aradai dundahaa debzyylegdehen, şine intelligeenciin ugaa jixe otriaad urgan bii boloo. Ene otriaad xadaa deede hurguulinuudta, Beloryysske Akadeemi Nauukada, nauuçna institytyydyd ba laboratoorinuudta xydelned, revoliyycehee urda edener tuxai gansal meçtaalza bolxo baigaa.

Revoliyycehee xoişo zilnyydte, talaantlivo, biligtei aradai byxii iskyystvenь halbaraa. Beloryysske aradai kylьtyyre bolbol axa dyy bolxo orod aradai nauuçna ba kylьtyyrne vçreždeeninyydei jixexen demzelge doro urgan deb ene.

Trocki is-buxaarinska ba byrzyaazna naciionaliistnuudai şpioonuud ba diversaantnuud bolbol Beloryyssiin socialiis baiguulaltiiji tahalduulxiin tulada bağa bişe xyselelge gargaa. Tedener xadaa, ene erxe syleete aradiiji predaalxa ba xudaldaxiin tulada, axa dyy bolxo orod aradhaanь tereeiiji tahalxiin ba kapitaliistnuudai jarmoo doro daxin oruulxiin tulada, xexe jyym iji byrin xee. Beloryysske arad bolbol bolьşeviig paartiiin xytelberi doro aisadai uurxaiji yibutasoxihon bai faşiis hyylsernyydiiji yndeheerenь ongilon esesleze baina. Beloryyssiin azalşad bolbol interveenciin koşmaariiji, tedenei gazar deere germaanska oord ba poolьsko paanuudai dobtolon orohiiji martaxagyi, interveentnyydei buzar bulainuud bolbol tedenerei ger baiiinь xaişan geed şataaza ynehen bolgodog baihiijinь, xaişan geed yxi yygediinь aladag, exenernyyd ba egeşe dyyneriinь xaişan geed xyserxen edledeg baihiijinь beloryysske arad martaagyi. Beloryysske arad bolbol mana baruun xilenyydei saxiuulda xiorxo xyrsar zagsan baina. Xile şadarai dereevninyydte kolxooznigud bolbol pogranigniguudtai negen xamta xilejee yder hynigyi sexin xaraza, şpioonuud ba diversaantnuudiij baliryylen yibutaasoxinod.

Өөriingөө soveed exe orondo xizaarlaşagyig-өr inagladag, beloryysske aradai xybyyd bolbol xilenyyd deere geroiizmiin zişeeleşegyi ga xamşag faktnuudiji xedii jixeer xaruulna geeşeb!

Soveed Beloryyssi—aguu jixe socialiis oronoi forpoost. Beloryyssiin azalşad bolbol kapitaliis xyrneelelge tuxai hananal. Tedener xadaa dasadai zabdalganuudiiji xiorxoor azaglan xarana, orod aradtai ba Soveed Sojuuzai byxii aradtai xani ebei ulam jixeer bexizyylne, bolьşeviig paartiiji toiron, өөriingөө erxim xani—nyxer Staaliniiji toiron byri nigtaar zagsanad.

Geroiiçeske beloryysske aradta bajar! Aguu jixe Soveed Sojuuzai baruun xilenyydei xamagaalalgada zagsan baigaa, Soveed Beloryyssiin azalşadta bajar!

„Praavdahaa"

Nyxer K. Je. Voroşiilovai reeçetei plastiinka

Nogiinske zavood bolbol Xydelmerişen - Tariaaşan-i Ulaan armiiin ba uhan seregei floodoi 20 zilei olgoor daşaramduulan oboroonoi Arkoom, Soveed Sojuuzai Marşal K. Je. Voroşiilovai xelehen reeçetei plastiinkanuudiiji gargaza exilbe.

Reeçenь xadaa, speciaalьna alьboom soo baixa ba „Gigaant" geze 13 plastiinkanuudai xojor taladanь bişegdebe.

Dekaabrь harada 15 mianganalьboomuud beledxegdexe baina.

Byxesojuuzna Kommuniis (bolьşeviigyydei) Paartiiin ISTOORI

XURIAANGII KYYRS

BK(b)P-iin CK-ei Komiissiin redaakca doro. BK(b)P-iin CK-eer haişaagdahan. 1938 on.

3. ARADAI AZAXIIN BYXII HALBARINUUDAI REKONSTRYYKCADA YSTANO BKA. TEEXNIKIIN ROOLЬ. KOLXOOZNO XYDELӨӨNEI SAASANXI URGALTA. MAŞIINA-TRAAKTORNA STAANCANUUDAI DERGEDEXI POLITOTDEELNUUD. TABANZILIIJI DYRBEN ZILDE GYISEDXEHENEI DYNGYYD. BYXII FROONTNUUDAAR SOCIALIIZMIIN ILALTA. PAARTIIIN XVII SJEEZD.

Xynde indyystriiba, ilangajaa maşiina byteelge bolbol gansa ene bii bolgogdoo ba bexizyylegdee bişe, xarin saaşaa gyised tyrgen teempeer xygzeze baina geze todorxoilogdohonoi hyylde, aradai azaxiin byxii halbarinuudiiji şine, mynөө sagai teexnikiin baaza deere rekonstryiirovalxa—geze paartiiin urda eelzeete zorilgo bii bolbo. Şine, mynөө sagai teexnikiiji, şine stanoognuudiiji, şine maşinanuudiiji—tooplivno promiişlennostьdo, metallurgiida, xyngen promiişlennostьdo, edieexooloi promiişlennostьdo, oimod noi promiişlennostьdo, seregei promiişlennostьdo, traansportodo, xydөө azaxiida ygexe xeregtei baigaa. Xydөө azaxiin produuktnuudta ba promiişlenno izdeelelde eriltiin ton jixe urgalta deerehee aradai azaxiin byxii halbarinuudai produukca gargalgiiji xojor ba gurba daxin jixedxexe zailaşagyi baigaa. Gebeş zavooduud ba faabrikanuudiiji, sovxoozuud ba kolxoozuudiiji dyyren toonoi şine, mynөө sagai oboryydovaniaar xangangyigөөr eneeniiji tuiliaxa argagyi baigaa, xuuşan oboryydovani xadaa produukciin tiime urgaltiiji yrgexe xysegyi baihan jym.

Aradai azaxiin gol halbarinuudiiji rekonstryykcalangyigөөr oronolgoo ba eneenei aradai azaxiin şine, xododoo jixe urgalta baigaa eriltenyydiiji xangaxa argagyi baigaa.

Rekonstryykcegyigөөr byxii froontnuudaar socialiizmiin dobtolgiiji esestenь xyrgexe argagyi baigaa, gy, gansaxan le azalai ba ymsiiji şine emxidxelgeer bişe, xarin şine teexnikeer, өөriingөө teexnikiin onsoo hainaar, goorod ba seloo oi kapitaliis elemeentnyydiiji soxixo ba eseslexe xeregtei baigaa.

Teexnike-ekonomiiçeske talaaraa tyryy jabaa kapitaliis oronuudiiji rekonstryykcegyigөөr xysexe ba urdanь oroxo argagyi baigaa, gexe gy, ali xerbee promiişlennostiingoo xygzeltiin teempiin talaar, SSSR bolbol kapitaliis oronuudhaa ylyy urda baigaaş haa, promiişlennostiingoo xygzeltiin xemzeenei talaar, byteeze gargaxa produukciingaa toonoi talaar SSSR bolbol tedenhee yşөө serьjoozno geegdeheer jabaa hen.

Ene geegdeliiji usadxaxiin tula byxii manai aradai azaxiiji şine teexnikeer xangaxa xeregtei baigaa, şine, mynөө sagai teexnikiin yndehe buuri deere aradai azaxiin byxii halbarinuudiiji rekonstryiirovalxa xeregtei baigaa.

Tiime bolxolooroo, teeknike bolbol şiidxexii udxaşanar olohon baina.

Ene xeregte haad bolhon jabadai bolbol gansaxan şine maşinanuud ba stanoguudai dutagdal tedii bişe,—jyyb gexede maşiina byteelgiin promiişlennostь xadaa şine oboryydovani ygeze şadaxa argatai baigaa,—xedii manai azaxiinxid teexnikede buruugaar xandahan jabadal, rekonstryykciin yjede teexnikiin rooliiji segneegyi jabadal teexnikede gemyi xandahan jabadal bolno. Manai azaxiin xydelmerilegşed bolbol teexnike xadaa „speecyydei" xereg, byrzyaazna speecyydte" daalgagdahan, xojordoxi şatiin xereg geişe, azaxiinxid-kommuniistnuud xadaa yiledberiin teexnikede orolsoxo ujalgagyi, tedenei teexnikeer bişe, xarin ton şuxala xeregeer, todorxoiloxodo—yiledberiin „niite" udaridalgaar azallaxa johoto geze toolodog baigaa hen.

Tiime bolxolooroo byrzyaazna „speecyydte" yiledberiin xeregyydeer oruudovalxa arga ygtedeg, xarin tiixede azaxiinxid-kommuniistnuud bolbol өөhedtөө „niite" xytelberilelge, saarhan deere garaa tabilgiiji yldeedeg baihan baina.

Xeregte tiimeer xandaza baixada „niite" xytelberilelge bolbol „jyred өө" xytelberilelge tuxai şaşalgan bolzo urgaxa ba saarhanuudta xooshoor garaa tabilga, saarhaar oroisoldolgo bolxo baihiinь zaan xaruulhanai xereggyi baina.

Azaxiinxid-kommuniistnuudai zygheө teexnikede tiime bahamgai xandaza baixada, bidener bolbol tyryy jabaa kapitaliis oronuudai urdanь oroxohoo baitugai xezeeş xysezeş şadaxagyi baihamnai oilgosotoi baina. Teexnikede tiime xandalga xadaa yşөө rekonstryykciin yjede, manai oroniiji geegdelgede, tiixede manai xygzeltiin teempiiji—dooşoluulgada oruuixa baina. Teexnikede tiimeer xandahan xeregei şanar xadaa promiişlennostьnuuda xygzeltiin teempiiji udaaruulxa, tedeniiji dooşoluulxa ba yiledberiiingөө tylөө xariuusalgiiji „speecyydte" xajaza yxe, өөhedtөө „amar badal" bii bolgoxo gehen zaiim xubi azaxiinxid-kommuniistnuudai niuugdangi xyseliiji xuşahan, maskirovaalhan baina.

Azaxiinxid-kommuniistnuudiiji teexnike teişe niuuraaranь erjyylen xaruulxa, tedende teexnikiin amta taniuulxa, şine teexnikiiji şudalalga xadaa bolьşeviigyyd-azaxiinxiduudai xaluun xereg myn, şine teexnikiiji şudalaagyi haa bidener bolbol өөriingөө exe oroniiji geegdelgede, jadaraldа oruulxiiji tygşyyridyylxebdi geze tedende oilguulxa zailaşagyi boloo hen

Ene bolbol şiidxengyigөөr uragşaa dabxiza bolxogyi zorilgo myn baigaa.

Eneen tuşaa, 1931 onoi fevraalьda promiişlennostiiin xydelmerilegşedei negedygeer konferee ce deere nyxer Staalinai xehen vestypleeni ton serьjoozno roolь ezelee hen.

„Teempiiji baaxan dooşonь or ulza, xydelgөөniiji bariza bolxo ygei gy, geze zarim udaa asuudag ba na geze nyxer Staalin өөriingөө vestypleeni soo xelee hen. Ygei bolxogyi nyxedl Teempiiji dooşonь oruulza bolxogyil.. Teempiiji udaaruulan barixanь—ene geegdexe jabadal bolno. Teed geegdegşediiji soxidog. Gebeşji bidener soxigdohon baixiiji xysenegybdi. Ygei, xysenegyibdi.

Xuuşan Rossiin istoori xadaa ton tiixe xoorondo, tereeniiji geegdengiinь tylөө taharaltagyi soxizo baihan jaba alda ba han jym. Mongoloi xaanuud soxidog baigaa. Tyreecke beegyyd soxidog baigaa. Şveedske feodaalnuud soxidog baigaa. Poolьsko-litoovsko paanuud soxidog baigaa. Aangli-trancyyzske kapitaliistnuud soxidog baigaa. Japoonsko baroonuud soxidog baigaa. Bultadaa—geegdengi tuladanь soxidog baigaa...

Bidener bolbol tyryy jabaa oronuudhaa 50—100 zileer geegdeebdi. Bidener bolbol ene zamiiji arban zilde gyi-

(Yrgelzelelenь 2-doxi niuurta)

SOVEED SOJUUZ DOTOR

54.000 TYXERIGEI DOXOOD

Sabiir-Abaadai raioonoi (Azerbaidžaan) Ordžonikidziin nemzete kolxoozoi kolxooznig Zafiirovai bylener ene zilde xlopkoovo pooli deerehee 1.3 şe aralta yder olohon baina. Ene bylener bolbol gansal myngeer 54.000 tyxerig abxa baina. Ordžonikidziin nere zete kolxoozdo ene zilde tiime olzo olohon jabadal ysөөxen bişe baina. Staxaanovec Gansanov bolbol gansaaren produukthaa gadana, 10 000 tyxerig oloo.

(„Izveestii")

200 STAXAANOVSKA HURGUULINUUD

Stalingraadska traaktorna zavood deere 25 mianganhaa ylyy xynyyd eldeb hurguulinuudta ba kyyrsenyydte huraza baina. Mexaniiçeske insutyydei yderei otdelieenide 748 stydeentnyyd ba 211 xyn, socialiis azalai maasternuudai kyyrsede 1.093 xyn hurana.

(„PRAAVDA").

737 NASELIOONNO PYYNKTNYYD

SSR Sojuuz dotor xojor zilei torşo dotor 737 şine goorodoi naselioonno pyynktnyyd bii bolhon baina. 1937 onoi xynzonoi peerepisьte SSSR dotor goorodoi 1600 pyynktnyyd baigaa. Mynөө—2337.

ZURAG DEERE: Zurigөөr şilen abtahan, Çeliyyskincenyydte paamiat inigai projeekt.
(TASS-iin fotoxroonikiin repreduukca).

77 MIANGAN GORNIAAGUUD

Donbaassai şuluunyyrhenei promiişlennostiin xydelmerilegşedte profesşionaalьna sojuuzai Centraalьna Komiteed bolbol gorniaaguudtaa 17.000 pytoovkohoo deeşe sanatoorido ba 60.000 pytioovka amaraltiin gernyydte ygehen baina.

Xyygedei sanotoorido 2.000 gorniaaguudai xyyged amaraa. Pioneernyydei laagerьta zundaa 50 000 xyyged baihan baina.

Ene amaraltanuudta xamta 31 millioon tyxerig gargaşalagdahan baina.

(„PRAAVDA").

9000 PIAANIINO BA ROJAALЬ

„Rosmyzinstrymeent" treestiin predprijaati bolbol ene zilde 9 miangahaa deeşe piaaniino ba rojaalь, 600 miangan şipkoovo instrymeentnyydiiji gargahan baina.

ZABOIŞÇIK AVTOMAŞIINA ŞYYBE

„Voroşiilovyygolь" treestiin (Voroşiilovgraad) № 3 şaxtiin zaboişçik nyxer Moiseejenko bolbol Osoaviaxiimai 12-xi lotoreiin bilieedeer „M-I" avtomaşiina şyybe.

Nyxer Moiseejenko bolbol şyyberee abxa Moskvaa oşobo.

(„Komsomoolьsko Praavda")

YRGELŽELEL

ze garxa johotoibdi. Nege haa bidener eneeniiji xexebdi, ygei haa bideniiji nugalan daraxa...

Bidener bolbol kapitaliizmiin tyryy zergiin bolboson oronuudhaa geegdehen tere zamaa maaksimym arban zilde gylze gyisexe johotoibdi. Eneenei tula manda byxii „objektiivne" arganuud bii baina. Ene arganuudiiji bodotooronь aşaglan xereglexiin şadabari gansaxan dutana. Teed enenь bidenhee bolxo baina. *Gansal* bidenheel Ene arganuudiiji aşaglan xereglexe huraxa sag boloo. Yiledberide orolsoxogyi gedeg ymxi ystanoovkiiji orxixo sag boloo. Xamagta orolsoxo gedeg ondoo, şine, mynөөnei yjede taaraxa ystanoovkiiji oilgoxo sag boloo. Xerbee şi zavoodoi direektor haa xamag xeregtenь orolso, bullandanь orolso, jyyş by alda, huralsa, yşөө daxin huralsa. Bolьşeviigyyd bolbol teexnikiiji ezelen şudalaxa johotoi. Bolьşeviigyydte өөhedөө specialiistnyyd bolxo sag boloo. *Teexnike bolbol rekonstryykciin yjede xamagiiji şiidxene*". (Staalin, Leniniizmiin asuudalnuud, niuur 444—446).

Nyxer Staalinai vestypleeniiin istoriiçeske udxaşanaranь jyn baihan jym gebel, ene xadaa azaxiinxid - kommuniistnuudai zyghөө garhan teexnikede gamgyi xandahan jabadalda eses tabiaa, azaxiinxid - kommuniistnuudiiji niuuraaranь teexnike teişe erjyyleze tabiaa, bolьşeviigyydei өөhediinь xyseeree teexnike şudalaxiin tylөө temeselei şine polosaa neehen ba eneegeeree aradai azaxiin rekonstryykce xygzyylexe xeregiiji xyngedxehen baina.

Eneenhee xoişo teexnikiin xereg bolbol byrzyaazna „speecyydei" monopoolihoo bolьşeviigyyd - azaxiinxidai өөhediinь xaluun xereg boloo, tiixede, „specialiist" geze muuşalan xaraxa kliiçkenь—teexnike şudalhan bolьşeviigai xyndete nere boloo hen.

Eneenhee xoişo teexnike şudalhan ba yiledberiiiji xytelberileze şadaxa byxeli otriaaduud, miangaad ba arbaad miangaad ulaan specialiistnuud bii bolxo johotoi ba ynexeereeşji bii boloo hen.

Ene bolbol manai azaxiin udaridalgada mynөө gol xysen bolood baihan, xydelmerişen angiin ba tariaaşadai şine, soveed, proizvoodstvenno - texniiçeske intelligeence baigaa hen.

Ede bygede xadaa aradai azaxiin rekonstryykciin xygzeltiiji xyngedxexe johotoi baihan, ba ynexeereeşji xyngedxehen baina

Rekonstryykciin xygzelte bolbol gansaxan le promiişlennostь ba traansportiin liinieer jabaa bişe. Ene xadaa yşөө jixe şangadahan teempeer xydөө azaxiin liinieer xygzen delgerhen baina. Ene oilgostoiş baina: xydөө azaxii bolbol maşiinanuudai talaar ondoo halbarinuudhaa nileen baga sadxaagdahan ba ene xadaa şine maşiinanuudiiji ygelgiiji jyynhөөş ylyy xeregleze baigaa. Tiixede ilangajaa mynөө, hara byxen, nedeeli byxen kolxoozno baiguulaltiin şine urgalta ygeze baixada, xydөө azaxiiji şine maşiinanuudaar xyşeteigeer xangaxa jabadal zailaşagyi şuxala baigaa, ene xadaa xeden mianga miangan traaktornuud ba xydөө azaxiin maşiinanuudta şine eriltenyyd garhan baina.

1931 on bolbol kolxoozno xydeløønel şine urgalta ygөө. Gol gol zernovoi raioonuudta tariaaşadai yrxetenyydei niite toogoi 80 proceenthee ylyynь kolxoozuud bolzo negedeşehen baigaa. Yrgelziin kollektivizaaca xadaa ende jyrenxiidөө dyyrgegdeşehen baiba. Bagaşag şuxala zernovoi raioonuud ba texniiçeske kylьtyyr taridag raioonuudta 50 proceenthee ylyy yrxetenyyd kolxoozuudta negedehen baigaa. 200 miangan kolxoozuud ba 4 miangan sovxoozuud bolbol byxii plooşçadiiin gurbanai xojor xubiiiji taridag, tiixede ymsiin azaltad—oroidoo gurbanai nege xubiiiji taridag bolşohon baiba.

Ene xadaa dereevnide socialiizmai ilahan tuilai jixe ilalta baigaa hen.

Gebeş, kolxoozno baiguulalta bolbol dab deere gynzegiiheze bişe, xarin yrgezeze, kolxoozuudai ba tedenei kaadranuudai xydelmeriiin şanar haizarxa liinieer bişe, xarin kolxoozuudai toogoi olon bololgiin ba xodo şine şine raioonuudiiji kolxoozuudai bejedee tataza abalgiin liinieer xygzeze baigaa hen. Ene uşarbaidal xadaa kolxoozno aktiivai urgalta, kolxoozno kaadranuudai urgalta bolbol kolxoozuudaigaa toogoi urgaltiiji xysedeggyi baigaa hen geze tailbarilna. Iime uşarhaa şine kolxoozuudai xydelmeri xodo xangaltatai jabuulagdadaggyi, tiixede өөhedөө kolxoozuud dab deere hulanuud, bexizeegyinyyd yledeg baiba. Kolxoozuudiiji bexizyylelgiin xeregte baha kolxoozuudta zailaşagyi (sçetovooduud, zavxoozuud, sekretaarьnuud), bişegtei xynyydei dereevnide dutagdal ba tomo, kolxoozno azaxiiji jabuulxa ooped tariaaşadta ygei baixa gexe zergiin faaktnuud toormozlohon baina. Kolxoozuudta ysegelderei ymsiin azaltan huuza baigaa. Tedende zizexen yçaastog gazar deere azaxiiji jabuulxa ooped baigaa. Tedenerte tomo, kolxoozoi azaxiiji xytelberilexe ooped yşөө ygei baigaa hen. Tiime oopediiji oloxiin tula, sag xereglegdeze baigaa.

Iimenyyd uşarbaidalnuud deerehee kolxoozoi xydelmeride tyryyşiin sagta serьjoozno dutagdalnuud eliren oldobo. Kolxoozuudta azalanь yşөө muugaar emxidxegdehen baigaa, azalai discipliine hula baigaa geze todorxoilogdobo. Olon kolxoozuudta olzonь azalta ydernyydte bişe, xarin jedooguudta xubaagdahan baina. Jixenxidee, oroldozo xydeledeg, ynen sexe kolxoozniguudhaa jixe tariaa looderьnuudanь abxa uşartai boldog baigaa. Kolxoozno xytelberiiin tiime dutagdalnuud deerehee bolzo, kolxoozniguudai xydelmeridөө honirxoxo jabadal hularhan baina, egee xaluun xydelmeriiin yjede xydelmeridөө garxagyi jabadalnuud olon boloo, kolxoozoi zarim xubi tarilga bolbol saha orotor xuriaagdaagyi yledeg, tiixede xuriaalganь jixe halanaar xegdedeg, ton jixe zernoo geelge boldog baigaa. Maşiina ba moriduudaa obezliiçilalga, xydelmeridөө niuuraaraa xariuusaxagyi jabadal xadaa kolxoozoi xeregiiji huladuulhan ba kolxoozuudai olziiji bagadxahan baina.

Kolxoozuudta urdiin kulaaguud ba podkylaaçniguudai jamar negen xydelmeride şurgaza şadaad baihan, tere raioonuudta ilangajaa muu baigaa hen. Raskulaaçelagdaaşad bolbol tedeniiji medexegyi, ondoo raioon orozo, xorolxiin ba buzarlaxiin tula kolxoozdo şurgan orodog jabadal ysөөn bişe baigaa. Zarimdaa kulaaguud bolbol partiina ba soveedske xydelmerilegşedei heremzegyi baihan deerehee өөriingөө raioon soo kolxoozdo nebteren orozo şadadag baigaa. Kolxoozuudta esergyy temesexe өөhediingөө taaktikiiji kulaaguud bolbol erid helgehen baina, ene baidalanь xadaa kolxoozdo tedenei nebteren orolgiiji xyngedxehen jym. Urdanь kulaaguud bolbol kolxoozuudta esergyyseze eliteer vestypaaldag, kolxoozoi aktiviistanarta esergyy, tyryy kolxoozniguudta esergyy an arijaatan şingi temesel jabuuldag, tedeniiji ugluugai saanahaa aladag, tedenerei ger baira, ambaar g. m. galdadag baigaa. Kulaaguud bolbol eneegeeree tariaaşadai maassiiji ailgaxa, edeniiji kolxoozdo oruulxagyi gehen baigaa. Mynөө, kolxoozuudta esergyy elite temeseleigee bytemzegyi bolood baixada, tedener өөhediingөө taaktikiiji helgehen baina. Tedener bulan toxoihoo buudaxajaa bolişohon, xarin aalixan, nomogoxon, garai, dyyren soveed xynyyd bolzo mexe gargahan baina. Kolxoozuudta nebteren orozo, tedener kolxoozuudta tiiixe saapaar xoro xyrgedeg baiba. Tedener bolbol byxii gazaraaranь kolxooziiji dotorhoonь handargaxa, kolxoozoi azalai discipliiniiji unagaaxa, urgasiin yçood, azalai yçoodiiji busagaiduulxiiji oroldoo. Kulaaguud bolbol kolxoozuudai aduu moridoi too tolgoiji duuhaxiin staavka tabihan ba olon moridiiji alaza şadahan baina. Kulaaguud bolbol soznaatelьnaar moridto saap, xamuu ba bişe bişe ybeşenyydiiji xaldaxaadag, moridiiji jamarş xaruuhagyigөөr orxidog g. m. baigaa. Kulaaguud bolbol traaktor ba maşiinanuudiiji gemteedeg hen.

Kolxoozuudai yşөө hula ba ooped bagatai, tiixede kolxoozoi kaadrnuudai yşөө bexizeze amzaagyi baihan deerehee kulaaguudta kolxoozniguudiiji mexelxe ba xeheeltegyigөөr vrediitelьstve jabuulxa arga oldohon baina.

Kolxoozuudta bolzo baigaa kulaacka vrediitelьstvede eses tabixiin ba kolxoozuudiiji bexizyylxe xeregliiji tyrgedxexiin tula, kolxoozuudta xynyydeer, soveedeer, udaridalgaar tyrgen ba serьjoozno tuhalamza yzyylxe zailaşagyi şuxala baigaa.

Tiime tuhalamziiji kolxoozuudta bolьşeviig paarti yzyylhen baina. 1933 onoi janvaarьda paartiiin CK bolbol kolxoozuudiiji obslyyzevalza baigaa maşiina-traaktorna staancanuudai dergede *politiiçeske otdeelnyydiiji* organizovaalxa tuxai togtool gargaba. Politotdeelnyydte xydelmerileze, kolxoozuudta tuhalxiin tula 17 miangan partiiina xydelmerilegşed dereevni elьgegdehen baigaa.

Ene xadaa serьjoozno tuhalamza boloo hen.

MTS-ei politotdeelnyyd bolbol xojor zil (1933 ba 1934) soo kolxoozuudai xydelmeriiin dutuunuudiiji ygei bolgoxiin, kolxoozno aktiiviiji urguulalgiin, kolxoozuudiiji bexizyylelgiin talaar, kolxoozuudiiji daisan, kulaacka, vrediitelьske elemeentnyydhee seberlelgiin talaar ton jixe xydelmeri xeze amzahan baina.

Politotdeelnyyd bolbol tedenei urda tabihan zorilgiiji xyndete xereg bolgon gyisedxөө: tedener xadaa organizacioonno-azaxiin talaar kolxoozuudiiji bexizyylee, şine kolxoozno kaadranuudiiji urguulaa, kolxoozuudai azaxiin udaridalgiij haizaruulaa ba kolxoozno maassiin politiiçeske xemzeeji yrgөө.

Kolxoozuudiiji bexizyylxiin tylөө temeselde kolxoozno maassiin aktiivnostiiiji yrgexe jabadalda kolxooznig-udaarniguudai Byxesojuuzna I sjeezd (1933 onoi fevraalь) ba eneen deere xehen nyxer Staalinai vestypleeni ton jixe udxaşanartai baina.

Nyxer Staalin өөriingөө vestypleeni soo dereevniiin xuuşanai, kolxoozoi urdaxi stroiji mynөөnei, kolxoozno stroitoi zergeşyylen, iigeze xelee hen:

„Xuuşan stroin yjede tariaaşad bolbol nege negeeree xydelmeriledeg baigaa, ybege esegiingee xuuşan arganuudaar, azalai xuuşan zebsegyydeer xydelmeriledeg baigaa, pomeeşçigyyd ba kapitaliistnuudta, kulaaguud ba spekyliaantnuudta xydelmeriledeg baigaa, өөhedөө ylenөөr azahuuza ba bişediiji bajazuulan xydelmerildeg baigaa. Şine, kolxoozno stroin yjede tariaaşad bolbol xamtaran, arteelьnaar xydelmerilne, şine şine zebsegyyd—traaktornuud ba xydөө azaxiin maşiinanuudai tuhalamzaar xydelmerilne, өөhedtөө ba өөhediingөө kolxoozuudta xydelmerilne, kapitaliistnuud ba pomeeşçigyyd ygeigөөr, kulaaguud ba spekyliaantnuud ygeigөөr azahuuna, өөhediingөө materiaalьna ba kylьtyyrne baidaliiji yderhөө yderte deeşelyylxiin tula xydelmerilne" (Leniniizmiin asuudalnuud, niuur 528).

Kolxoozoi zamda orozo, tariaaşad bolbol xereg yile deere jyy tuilahiinь nyxer Staalin ene vestypleeni soogoo xaruulaa hen. Bolьşeviig paarti bolbol ygeiteişyydei millioonno maassiin kolxoozdo orozo, kulaacka kabalaahaa syløørexe jabadaldanь tuhalhan baina. Urdanь ylenөөr azahuuhan, ygeiteişyydei millioonno maassa kolxoozdo orozo, tende erxim hain gazar ba yiledberiiin erxim hain zebsegyydiiji aşaglaza, mynөө dunda şadaltadai xemzeende xyreze, dyyren xangagdangi xynyyd boloo.

Ene bolbol kolxoozno baiguulaltiin zamda tyryyşiin alxam, tyryyşiin tuilalta bolhon baina.

Xojordoxi alxamanь xadaa, kolxoozniguudiiji—eneenei urdaxi ygeiteişyydiiji, eneenei urdaxi dundaşadaltadiiji—yşөө deeşenь yrgexe ba byxii kolxoozniguudiiji zaziitoçna, tiixede byxii kolxoozuudiiji—bolьşoviig bolgoxo jabadalda baina, geze nyxer Staalin xelee hen.

„Kolxoozniguudai zaziitoçna bolxiin tula, mynөө gansal—kolxoozdoo ynen sexe xydelmerilexe, traaktor ba maşiinanuudiiji zyb xereglexe, xydelmeriiin malnuudiiji zyb xereglexe, gazaraa zybөөr bolbosoruulxa, kolxoozoi ymsiiji gamnan ximagadaxa—jabadal xereglegdene,—geze nyxer Staalin xelee hen" (Leniniizmiin asuudalnuud, niuur 532—533).

Nyxer Staalinai yge bolbol xede millioon kolxoozniguudai soznaanida byxөөr şingeehen ba kolxoozuudai praktiiçeske, daişalxii programmanь boloo hen.

1934 onoi eses bagta kolxoozuud bolbol bexi, ilagdaşagyi xysen boloo hen. Edener ene yjede byxii SSSR sooxi tariaaşadai azaxiin dyrbenei gurban xubi şaxuuji ba 90 proceent şaxuu byxii tarilgiingaa plooşçadiiiji negedxezerxihen baiba.

1934 on soo SSSR ei xydөө azaxiida 281 miangan traaktornuud ba 32 miangan kombainanuud xydelmerileze baigaa. 1934 onoi xabarai tarilga xadaa 1933 onoixihoo 15—20 yderөөr tyrgen, ba 1932 onoixihoo 30—40 yderөөr tyrgen yngergegdehen, tiixede tariaabeledxelei plaan xadaa 1932 onoixihoo 3 haraar erte gyisedxegdehen baina.

Tiigeze, paarti ba xydelmerişen tariaaşanai gyrenei kolxoozuudta yzyylhen ton jixe tuhalamziin rezylьtaadaar kolxoozuud bolbol xojor zil soo bexizehen baina.

Kolxoozno stroin bexi ilalta ba eneentei xamta xydөө azaxiin deeşelelte bolbol talxa tariaa ba bişe bişe produuktada kaartoçna sisteemiiji boliuulza, prodovoolьstvenne produuktaar sylөө naimaa togtooxo arga Soveed zasagta ygehen baina.

MTS-yydei politotdeelnyyd bolbol sagzuuriin politiiçeske oorganuud geze bii bolgogdohon tylөөgөө, өөhediingөө zorilgonuudiiji gyisedxebe, tiixedenь politotdeelnyydiiji bii baigaa raioonuudai paartiiin komiteedyydtei niilyylze MTS-yydei politotdeelnyydiiji jyriin partiiina oorganuud bolgoxo geze CK şiidxeberi gargahan baina.

Xydөө azaxiinş talaar ba promiişlennostiiinş talaar ede byxii amzaltanuud bolbol tabanzilei plaaniiji amzaltatai gyisedxehenei aşaar dailan abtahan baina.

1933 onoi exieer, tyryyşiin tabanzilei plaan gyisedxegdebe, bolzorhoo urid gyisedxegdebe, dyrben zil ba gurban hariin torşo soo gyisedxegdebe geze eli bolood baigaa hen.

Ene xadaa SSSR-ei xydelmerişen angi ba tariaaşadai aguu jixe, byxe delxein istoriiiçeska ilalta boloo hen.

1933 ondo paartiiin CK ba CKK-ai janvaarьska pleenym deere өөriingөө doklaad soo nyxer Staalin bolbol tyryyşiin tabanzilei dyngyydiiji gargaa hen. Paarti ba Soveed zasag bolbol yngerhen yje soo, tyryyşiin tabanzilei gyisehen yje soo, dooro xelegdehen, gol gol rezylьtaaduudiiji tuilaa, geze doklaadhaanь eli boloo hen.

a) SSSR bolbol agraarna oron baihanaa indystriaalьna oron boloo,—promiişlenne produukciin ydeelьne vees xadaa aradai azaxiin byxii yiledberilelge soo 70 proceent xyrterөө urgaza garaa.

b) Azaxiin socialiis sisteeme bolbol promiişlenostiiin talaar kapitaliis elemeentnyydiiji usadxaza, promiişlennostьdo azaxiin gansaxan le sisteeme boloo.

c) Azaxiin socialiis sisteeme bolbol xydөө azaxiin talaar angi bolxo kulaaçestviiji usadxaza, xydөө azaxiida gospoodstvolzo baigaa xysen boloo.

ç) Kolxoozno stroi bolbol guiranşalga, ygeirelgiiji dereevnide ygeixee,—xeden arbaad millioon ygeiteişyyd dyyren xangagdangi xynyydei baidalda xyrter ygegdөө.

d) Promiişlennostьdo socialiis sisteeme bolbol xydelmerigyidelgiiji ygeixee, yiledberiiin xeden halbarinuudta 8 çaasai xydelmeriiin yder yleegee, diilenxi olon predprijaatinuud 7 çaasai xydelmeriiin yderte oroo, xynei bejede xarşa predprijaatinuudta 6 çaasai xydelmeriiin yder togtoogoo.

e) Socialiizmiin ilalta bolbol aradai azaxiin byxii halbarinuudaar xyn aad xyniiiji eksploataacalxa jabadaliiji ygeixee.

Tyryyşiin tabanzilei ede gyisedxelnyydei udxaşanar bolbol egee tyryynde, xydelmerişen ba tariaaşanliiji eksploataacalxiin jarmoohoo eseslen syløøleze, өөhediigөө zaziitoçna ba kylьtyyrne azabaidalaar xangaxa jabadalanь SSSR-ei *byxii* azalşadta xargii neeze ygehen jabadalda baina.

1934 onoi janvaarьda paartiiin XVII sjeezd suglarba. Paartiiin 1.874.488 çleengyydei ba 935.298 kanidaaduudai tyløølhen, şiidxexe goolostoi 1.225 delegaaduud ba zybşelsexe goolostoi 736 delegaaduud sjeezdede jirehen baina.

Sjeezd bolbol yngerhen yje soo jabuulhan paartiiin xydelmeriiin dyngyydiiji gargaba, azaxiin byxii halbarinuudaar ba kylьtyyrede socialiizmiin şiidxexii amzaltanuudiiji temdegleed, paartiiin generaalьna liini bolbol byxii liinieer ilaa geze todoruulba.

Paartiiin XVII sjeezd bolbol „ilagşadai sjeezd" bolzo istooorido orohon baina.

Nyxer Staalin bolbol otçootno yje soo SSSR-te bolhon, yndeheeree şinedelgenyydiiji өөriingөө otçootno doklaad soo temdeglehen baina.

„SSSR bolbol ene yje soo geegdengi ba dunda yjiin şarai temdegiiji bejehee xajaza, yndeheeree şinedehen baina. Agraarna oronhoo ene xadaa indystriaalьna oron bolbo. Zize jedinoliiçna xydөө azaxiin oronhoo ene xadaa kollektiivna tomo mexaniziirovalagdahan xydөө azaxiin oron bolbo. Xaranxii, yzeg bişeg medexegyi, kylьtyyrne bişe oronhoo ene xadaa, yzeg bişegtei ba kylьtyyrne, SSSR-ei nacionaalьnostьnuudai xelenyyd deere xydelze baigaa deede, dunda ba doodo hurguulinuudai aguu jixe seetьeer byrxeegdehen oron bolood —zybөөr xelexede,—bolzo baina" (Staalin, Leniniizmiin asuudalnuud, niuur 553).

Ene sagta socialiis promiişlennostь bolbol oron sooxi byxii promiişlennostiiin 99 proceent bolhon baigaa. Socialiis xydөө azaxii—kolxoozuud ba sovxoozuud bolbol oron sooxi byxii tarilgiin plooşçadiiin 90 proceent şaxuuji ezeleze baigaa. Tiixede tovaar erjesiin talaar xadaa, kapitaliis elemeentnyyd bolbol naimaanhaa gyised tyrigdeed baigaa.

Manai orondo taban obşçeestvenne-ekonomiiçeske yklaaduudai elemeentnyyd bii, geze şine ekonomiiçeske poliitikada oroxo yjede Leenin xelee hen. Negedexi yklaadanь—patriarxaalьna azaxii, ene xadaa nileexen xemzeegeer naturaalьna azaxii gy, tailbarilan xelebel, jamarş naimaa jabuuldaggyi şaxuu. Xojordoxi yklaadanь—zize tovaarna yiledberi, xydөө azaxiin produuktnuudai xudaldaa erxildeg jixenxinь tariaaşadai azaxii ba remeeslenniigyyd. Ene azaxiin yklaad bolbol şine ekonomiiçeske poliitikiin tyryyşiin zilnyydte j xenxi arad zoniiji ezelehen baina. Gurbadaxi yklaadanь—engee azaxiin kapitaliizm, ene xadaa şine ekonomiiçeske poliitikiin exieer hergen amidiiraza exilee hen. Dyrbedexi yklaadanь—gyrenei kapitaliizm, gol jixenxidee, konceessi, ene xadaa xedii-negen xygzelte abaagyi hen. Tabadaxi yklaadanь—socialiizm, socialiis promiişlennostь, ene bolbol tiixede yşөө hula baigaa, şine ekonomiiçeske poliitikiin exieer aradai azaxiida ton baga huuri ezeleze baihan kolxoozuud ba sovxoozuud, gyrenei naimaan ba kooperaaca, ede bolbol şine ekonomiiçeske poliitikiin exilxede baha le hula baigaa hen.

Ede byxii yklaaduudhaa socialiis yklaadanь diilexe johotoi geze Leenin zaahan baina.

Şine ekonomiiçeske poliitika bolbol azaxiin socialiis foormonuudai dyyren ilaxa jabadaliiji bodozo zoxioogdohon baigaa.

Ene ugzorilgo xadaa paartiiin XVII sjeezdiin yjede gyisedxegdeşehen baigaa.

„Bidener bolbol, geze eneen tuxai nyxer Staalin xelee hen, mynөө, negedexi, gurbadaxi ba dyrbedexi obşçeestvenne-ekonomiiçeske yklaaduud yni ygei boloo, xojordoxi obşçeestvenne-ekonomiiçeske yklaadanь xojordoxi şatiin poziicanuudta tyrigdee, tiixede tabadaxi obşçeestvenne-ekonomiiçeske yklaad—socialiis yklaadanь xadaa byxii aradai azaxiida xubaaraşagyi gospoodstvologşo ba gan axan komaandalagşa xysen bolood baina, geze mynөө xeleze şadaxabdi" (myn tende, niuur 555).

Ideino-politiiçeska xytelberilelgiin asuudal bolbol nyxer Staalinai doklaad soo şuxala huuri ezelhen baina. Paartiin dailsad, zyhen byriiin opportyniistnuud, eldeb tyrelei nacionaalyklonistnuud butasoxigdoo, gebeş tedenerei ideoloogiiin ylegdelnyydenь paartiiin zarim çleengyydei tologoi soo yşөө baihaar baidag ba eөr tuxaigaa ysөөn bişe medyyldeg baina, geze nyxer Staalin paartiiiji uridşalan heremzelyylhen jym. Ekonoomikodo ba ilangajaa xynyydei soznaanida baihan kapitaliizmiin ylegdelnyyd bolbol butasoxigdohon antileeninske gryyppenyydei ideoloogiiin amidarxa jabadalda zoxistoi xyrihen bolzo ygene. Xynyydei soznaani bolbol xygzeltiingөө talaar tedenei ekonomiiçeske polozeeniihoo geegdedeg. Iime deerehee ekonoomikodo kapitaliizmiin usadxagdahanşji baigaa haanь byrzyaazna yzelei ylegdelnyyd bolbol xynyydei tolgoi soo baihaar baina ba yşөөş baixa bolno. Ene ylegdelnyydiiji amidaruulxa ba demzelgedexiiji oroldodog kapitaliis xyrieelelge baina, eneende esergyysen darijaa xuuraigaar bailgaxiiji ende bodolsoxo xeregtei.

Xynyydei soznaanidaxi kapitaliizmiin ylegdelnyydei nacionaalьna asuudalai talaar ilangajaa ende ami byxetein tuxai nyxer Staalin tiixe xoorondoo togtozo xelehen baina. Bolьşeviigyydei paarti bolbol xojor froont deere—jixe orosoi şoviniizm teişe xelberhen ykloondoş esergyy ba myn niutagai nacionaliizm teişe xelberhen ykloondoş esergyy temesehen baina. Xeden respyyblikenyydte (Ykraiina, Beloruussi ba bişed) partiiina organizaacanuud xadaa niutagai nacionaliizmda esergyy temeseliiji huladuulza, daisanai xysenyydtei, intervencioniistnyydtei tereenei niileter urguulaad baixadanь, ene bolbol gyrenei ajuul bolhon baina. Nacionaalьna asuudalda jamar ykloonиinь gol jixe ajuultaib gehen asuudalda xariuusangaa nyxer Staalin iigeze xelee hen:

„Tereeniiji esergyy temsexejee bolihon ba tereende, ene meteer bolxodoo, gyrenei ajuul xyrter urgaxa arga ygtөөd baigaa, tere ykloon xadaa gol jixe ajuul bolxo baina" (myn tende, niuur 587).

Nyxer Staalin bolbol ideino-politiiçeske xydelmerijөө şangadxaxa, daisan anginuudai ba leniniizmde xarşa teçeeniiiн ideoloogiiiji ba ideoloogiiin ylegdelnyydiiji xododoo eliryylen butasoxixo geze paartiiiji uriaalahan baina.

Saaşanь nyxer Staalin doklaad soogoo, şiidxeberinyydiiji zybөөr gargalga xadaa xeregei amzaltiiji eneegeeree yşөө xangana ygei geeşe geze zaagaa hen. Xeregei amzaltiiji xangaxiin tula xytelberilxii oorganuudai şiidxeberinyydiiji azabaidalda bejelyylze ba ede şiidxeberinyydei dyyrgelte bolhonoi *şalgalta emxidxeze* şadaxa xynyydiiji *huurinuudtanь zybөөr tabixa* jabadal zailaşagyi baina. Ede organizacioonno xemzee abalga ygeigөөr, şiidxeberinyyd bolbol azabaidalhaa taharangi, saarhan togtoolnuud bolzo bolxo baina. Ende nyxer Staalin bolbol organizacioonno xydelmeride gol şuxalanь—*xynyydiiji şilen abxa ba gyisedxeliiji şalgaxa jabadal geze* Leeninei suuta polozeeniiiji zaahan baina. Eneentei xamta nyxer Staalin bolbol gargahan şiidxeberinyyd ba şiidxeberinyy-

(Yrgelzelelenь 3-daxi niuurta)

YRGELZELEL

diiji dyyrgelte bolgoxo, ede şiidxeberinyydei dyyrgelte bolhoniiji şalgaxa organizacioonno xydelmeri xojoroi xoorondo gardag zabhar bolbol manai praktiiçeske xydelmeriiin gol gemenь boldog, geze todorxoilon temdeglehen baina.

Paarti ba praviitelьstviin şiidxeberinyydei dyyrgelte bolgolgiin şalgaltiin xeregiiji haizaruulxiin tula, paartiiin XVII sjeezd bolbol paartiiin XII sjeezdhee xoişo eeriingee zorilgonuudiiji gyisedxeze yni amzahan CKK—RKI-iin orondo, BK(b)P-iin CK-ei dergede Partiiina Kontrooliiin Komiissa ba SSSR-ei Arkomsoveedei dergede Soveed Kontrooliiin Komiissa bii bolgohon baina.

Nyxer Staalin bolbol şine şatadaxi paartiiin organizacioonno zorilgonuudiiji iigeze fromyliirovalaa hen:

1. Manai organizacioonno xytelberiiin xydelmeriiji paartiiin politiiçeske liiniiin eriltenyydte xyseldyylen jabuulxa;
2. Organizacioonno xytelberiiiji politiiçeske xytelberiiin xemzee xyrter deeşelyylxe;
3. Organizacioonno xytelberi bolbol paartiiin politiiçeske loozuugnuud ba şiidxeberinyydiiji azabaidalda bejelyylelgiiji gyised xangaxa jabadaliiji tuillaxa.

Nyxer Staalin bolbol doklaadaa dyyrgengee, socialiizmiin amzaltanuud ton jixe ba ene bolbol xuuli johoor omog sedxil tyryyldeg, gebeş, tuillahan amzaltanuudta abtaza daşuurxagyi,„bejee deegyyr barixagyi"ba eeriigee ylgeidexe ygei xeregtei, geze uridşalan heremzelyylhen baina.

„... Paartiiji ylgeidexe bişe,—xarin tereende heremziiji xygzeexe, tereeniiji, untuulxa bişe,—xarin baildaxaar belen baidalda bailgaxa, zebsegiinь xurailgaxa bişe, xarin zebseglyylxe, daişalgiinь alduulxa bişe—xarin tereeniiji mobil zaaciin baidalda bailgaxa xeregtei baina", geze nyxer Staalin zaagaa hen (leniniizmiin asuudalnuud, niuur 596).

XVII sjeezd bolbol aradai azaxiin xygzyylelgiin xojordoxi tabanzilei plaan tuxai nyxed Moolotov ba Kyibeşevyydei doklaaduudiiji sonosohon baina. Xojordoxi tabanzilei plaanai zorilgonuud bolbol tyryyşiin tabanzilei zorilgonuudhaa yşee aguu jixe baigaa hen. Xojordoxi tabanzilei hyyleer, 1937 ondo promişlenne produukca xadaa dainai urdaxi xemzeenhee, tuxailxada, naima daxin urgaxa johotoi baigaa. Byxii aradai azaxiin kapitaalьna xydelmerinyydei objoom bolbol tyryyşiin tabanzil soo xaraalagdahan 64 milliaard haa ylyy tyxerig baixadanь, xojordoxi taban zil soo 133 milliaard tyxerigeer tuxailagdahan baina.

Kapitaalьna xydelmerinyydei tiime aguu jixe dalaisa bolbol aradai azaxiin byxii halbarinuudiiji gyised texniiçeske zebseglelgeer xangaxa baigaa.

Xojordoxi tabanzil soo xydee azaxiiji mexanizaacalalga xadaa gol tylebtee dyyrgegdexe baigaa. Traaktorna paarkiin xysen xadaa 1932 ondo 2.125.000 morinoi xysetei baihanaa, 1937 ondo 8.000 00-hoo ylyy morinoi xysetei boltoroo jixe bolxo johotoi baigaa. Agrotexniiçeske xemzee abalganuudai sisteemiiji (zyb sevooborood, seber soortiin yriheer tarilga, ziaabь xaxalalga g. m.) yrgeneer jabuulxa geze xaragdahan baigaa.

Traansport ba xelxiee xolboonoi texniiçeske rekonstryykciin talaar tuilai jixe xydelmeri xaraalagdaza baigaa.

Xydelmerişen ba tariaaşadai materiaalьna ba kylьtyyrne xemzeeji saaşadaa deeşelyylelgiin yrgen programma xaraalagdahan baigaa.

XVII sjeezd bolbol organizacioonno asuudalnuudta jixe hanagaa tabihan ba nyxer Kaganooviçiin doklaad tuşaa partiiina ba soveedske baiguulaltiin asuudal tuxai tusxai şiidxeberinyydiiji gargahan baina. Paartiiin generaalьna liiniiin ilaad, paartiiin poliitike bolbol millioon xydelmerişed ba tariaaşadai oopedoor azabaidalaaraa şalgagdaad baixada, organizacioonno asuudal xadaa yşee jixe udxaşanar oloo hen. Xojordoxi tabanzilei şine, sloozno zorilgonuud bolbol byxii halbarinuudaar xydelmeriiin şanar deeşelyylxiiji eriee hen.

„Xojordoxi tabanzilei gol gol zorilgonuud—kapitaliis elementnyydiiji eseslen usadxaxa, kapitaliizmiin ylegdelnyydiiji ekonoomiko ba xynyydei soznaanida zailuulan haigaxa, şine texniiçeske baaza deere byxii aradai azaxiin rekonstryykciiji dyyrgexe, şine teexnike ba şine şine predprijaatinuudiiji şudalan ezelxe, xydee azaxiiji maşinizaacalxa ba tereenei produktiivnostiiji yrgexe jabadalnuud bolbol—*byxii halbarinuudta xydelmeriiin şanariiji deeşelyylxe, tyryyşiin eelzeende organizacioonno ba praktiiçeske xytelberiiin şanariiji deeşelyylxe asuudaliiji ton xursaar tabiza baina*" geze sjeezdiin organizacioonno asuudal tuxai şiidxeberinyyd soo xelegdehen baina. (BK(b)P-rezoliuucanuud soo, ç. II, niuur 591).

XVII sjeezd deere paartiiin şine ustaav abtahan baigaa, ene ustaav bolbol egee tyryynde oroltiin çaastь oruulagdahaaraa paartiiin xuuşan ustaavhaa ondoo baina. Ustaavai oroltiin çaastьda kommuniis paartiiji xuriaangii todorxoilolgo, proletariaadai temeselde eneenei udxaşanar tuxai ba proletaarska diktatuurai oorganuudai sisteemede eneenei huuriiiji todorxoilolgo ygtene. Şine ustaav bolbol paartiiin çleenei ujalgiiji todoroxoigoor toolozo xelene. Ene ustaav soo paartida abalga tuxai ton narin praavilnuud ba soçyyvstvyjyşçinyydei gryppe tuxai pyynkt oruulagdahan baina. Ustaavta paartiiin organizacioonno strojeeni tuxai asuudal ton todo delgerengii zoxioogdozo garhan baina, paartiiin eneenei urdaxi jaçeikanuud tuxai pyynktnyyd bolbol paartiiin XVII sjeezdhee xoişo nereldegei johoor exin organizaaca bolgogdozo, şineer formyliirovalagdahan baina. Şine ustaav soo myn paartidotoroi demokratiii ba partiiina discipliine tuxai pyynktnyyd şineer formyliirovalagdahan baina.

4. POLITIIÇESKE DVYRYYŞNIGYYD BOLZO BUXAARINCANUUDAI XUBILAN URGALTA. ALUURŞAD BA ŞPIOONGUUDAI BELOGVARDEISKA BAANDA BOLZO TROCKIIS DVYRYYŞNIGYYDEI XUBILAN URGALTA. S. M. KIIROVIIJI XOROTO MUUXAIGAAR ALALGA. BOLЬŞEVIIGYYDEI HEREMZIIJI ŞANGADXALGIIN TALAAR PAARTIIIN XEMZEE JABUULGANUUD.

Manai orondo socialiizmiin amzaltanuud bolbol gansaxan paartiiiji, gansaxan xydelmerişed ba kolxoozniguudiiji bajarluulaa bişe. Ede xadaa myn manai byxii soveed intelligeenciiji, SSSR-ei byxii ynen sexe graazdnuudiiji bajarluulhan baina.

Ene xadaa butasoxigdohon eksploataatorska angiiin ylegdelnyydiiji bajarluulaagyi, xarin byri jixeer xoriinь busalgahan baina.

Ene xadaa butasoxigdohon anginuudai duurlaagşad—buxaarincanuudai ba trockiistnuudai jaduu ylegdelnyydiiji galzuuruulhan baina.

Ene gospodaanuud bolbol xydelmerişen ba kolxoozniguudai tuilaltanuud byxeniiji bajaraar ugtaza baihan aradai intereesei talaar bişe, xarin azabaidalhaa geegdehen ba nebte syme ziberhen eeriingee jaduu frakcioonno gryyppiin intereesei talaar segnedeg baigaa. Manai orondoxi socialiizmiin amzaltanuud bolbol paartiiin poliitikiin ilalta ba ede gospodaanuudai poliitikiin eseslen unalga bolood baihan uşarhaa ede gospodaanuud bolbol eli todo faaktnuudaa mederxe ba niitiin xeregte orolsoxiingoo orondo, eehediingee xeregei byteegyin tylee, eehediingee unalgiin tylee paa tida ba aradta yheerxeze broo hen, xydelmerişen ba kolxoozniguudai tuilaltanuudiiji tahalxiin ba aradai dunda soveed zasagta xanamzagyi jabadal gargaxiin tula—xydelmerişen ba kolxoozniguudai xeregiiji buzarluulza ba xorolozo, şaaxtanuudiiji teheleze, zavooduudiiji galdaza, kolxoozuud ba sovxoozuudaar xorololgo xeze orohon baina. Tiigeed baixadaa eeriingee jaduu gryyppiiji eliryylelgehee ba butasoxilgohoo abaxiin tula, tedener bolbol xydelmerişen ba tariaaşanda esergyy, niydenhee dalda eeriingee hyidxelei azajabuulgiiji xereg deere yrgelzelyylen, paartida preedanne xynyydei hag ymedehen, paartiiin urda ulam ulam jixeer haizagairxaza, paartiiiji aldarşuulan magtaza, paartiiin urda hygedesegeeze orohon baina.

XVII sjeezd deere Buxaarin, Riikov ba Toomski bolbol paartiiiji magtaza, paartiiin gyiseltenyydiiji ogtorgoido xyrter yrgeze, gemee mederengi ygenyydeer vestypaalhan bainad. Gebeşji sjeezd bolbol tedenerei ygenyyd xadaa xuuramagai ba dvyryyşniçestviin xebtei geze mederehen baigaa, uşaranь paarti bolbol eeriingee çleengyydhee terenei gyiseltenyydiiji aldarşuulalga ba magtalga bişe, xarin socialiizmiin froont deere ynen sexe xydelmeri erideg baina, tiixede enenь buxaarincanuudta yninei azaglagdaşagyi bolhon baigaa. Ede gospodaanuud xadaa xereg deere eehediingee falьşiiva ygenyydiiji xelen, sjeezdiin gaduur baihan eehediingee tala barigşadaar oogololson xeereldeze baina, tedenee dvyryyşniçestvede hurgaza ba zebsegee orxixogyiji tedeneree uriaalaza baina, geze paarti bolbol xarahan baina.

XVII sjeezd deere myn baha trockiistnuud—Zinoovьjev ba Kaamenev xadaa eehediingee alduunuudai tylee eehediingee xemzeenhee xeterxeigeer taşuurdaza ba paartiiiji—baha xemzeenhee xeterxeigeer—tereenei gyiseltenyydei tylee aldarşuulza vestypaalhan baina. Gebeş sjeezd bolbol ede oigutama xoohon bejee taşuurdalganş xadaa, myn paartiiji gojoongi—nialuunaar magtalganь xadaa ede gospodaanuudai seber bişe ba amagalan bişe sedьxilei nygee taliiji yzyylne, geze xarangyi baiza şadaxagyi baigaa. Sjeezd deere gojoongi ygeer vestypaalza baixatajaa xamta ede gospodaanuud bolbol S. M. Kiiroviiji xoroto muuxaigaar alaxiin beledxel jabuulza baigaa geze paarti yşee oilgoogyi, taaza medeegyi baihan baina.

1934 onoi dekaabriiin 1-de Leningraadta Smoolьnodo S. M. Kiirov bolbol revolьverei buudalgahaa xoroto muuxaigaar alagdahan baina.

Gemxelgiingee huuri deere barigdahan aluurşa xadaa antisoveedske zenoovьjevske gryvppede xabaadagşadhaa Leeningraadta bii bolhon, kontrrevoliycioonno podpoolьno gryyppiin çleen baiba.

S. M. Kiirovoi, paartiiin inagai, xydelmerişen angiiin inagai alagdahan uşar bolbol manai oronoi azalşadai aguu jixe uur suxal ba ton gynzegii şanalai gargahan baina.

Myrdelge bolbol zenoovьjevske oppoziicodo eneenei urda xabaadagşadhaa „leningraadska ceentr" gedeg tolgoitoi podpoolьno kontrrevoliycioonno terroristiiçeske gryyppe 1933—34 ondo Leningraadta bii bolhon baigaa geze todoruulhan baina. Ene gryyppe xadaa kommuniis paartiiin udaridagşadiiji alaxa zorilgo urdaa tabihan baigaa. Egee tyryyşiinь zeertvede xadaa S. M. Kiirov tomilogdohon baiba. Edener bolbol xariiin kapitaliis gyrenyydei tyleelegşedtei xolbootoi ba edenhee myngee abza baidag baigaa geze ene kontrrevoliycioonno gryyppede xabaadagşadai ygenyyd deerehee elirze medegdee hen.

Elirxeilegdehen ene organizaacada xabaadagşad bolbol SSSR-ei Verxoovno syydei Seregei kolleegoor xeheeltiin egee deede xemzeede—buuduulan alalgada şiidxegdehen baina.

Udaaşgyi podpoolьno kontrrevoliycioonno „moskoovsko ceentrei"—bii baihanь todoruulagdahan baina. Myrdelge ba syyd bolbol, eehediingee hanal negetedei dunda terroristiiçeske hanalnuudiiji xymyyzyylelgiin xeregte, CK-ei ba Soveed praviitelьstviin çleengyydiiji alaxa jabadal beledxexe xeregte Zenoovьjevai, Kaamenevai ba ene organizaaciin bişe bişe xytelberilegşedei buzar bulai rooliiiji elirxeilen gargahan baina.

Ede xynyydei dvyryyşniçestvo ba poodlostь xemee xeterze,—S. M. Kiiroviiji alalgiin organizaatornuudai ba vdoxnoviitelьnuudai negen baigaad, ene xoroto yiliiji tyrgen dyyrgexiinь şamduulhan Zinoovьjev gedeg Kiirovoi nygşelge deere magtaalai nekroloog bişeze, tereeniinь xeblexiiji erihen baixa jym.

Syyd deere gemşeze xudalaa başalan, Zenoovьjevtan bolbol ynente deeree myn ene momeentde dvyryyşniçelgejee yrgelzelheer baigaa hen. Tedener Troockitoi barisaataigaa niuugaa. Tedener trockiistnaraar xamta faşiis razveedkede bejee xudaldahanaa niuugaa, eehediingee şpioonsko—vrediitelьske azajabuulgiiji niuugaa. Zenoovьjevtan bolbol buxaarincanuudaar xolbootoi baihanaa ba negedemel trockiis-buxaarincka faşiizmiin xylehenşedei baandiin biijinь niuuhan baina.

Nyxer Kiiroviiji alalga bolbol xoişodoo medegdehenei johoor, ene negedemel trockiis - byxaariuska baandaar xegdehen baigaa.

Byri tere sagta, 1935 ondo, zenoovьjevske gryyppe bolbol bag ymedehen belogvardeiske organizaaca myn geze eli boloo hen, eneenei çleengyydeer xadaa belogvardeicanuudaar şingieer xandahan jabadalanь dyyren zyb baigaa.

Zil bolood baixada, Kiiroviiji alalgiin bodoto, sexe ba ynen organizaatornuud ba CK-ei bişe bişe çleengyydiiji alaxa gehen beledxelei alxamuudai organizaatornuud bolbol Troocki, Zinoovьjev, Kaamenev ba edenei xamtaragşad baigaa geze medeeze boloo hen. Zinoovьjev, Kaamenev, Bakaajev, Jevdokiimov, Piikeelь, Smirnoov I. N., Mraçkoovski, Ter-Vaganiaan, Reingoolьd ba bişed syydte ygtehen baina. Balşiisa barigdahan gemted bolbol gansaxan Kiiroviiji alalga emxidxehen bişe, xarin paarti ba praviitelьstviin bişe byxii udaridagşadiiji alalga beledxeze baigaabdi geze zonoi niuur deere, syyd deere gemee mederexe johotoi baigaa. Ede xorotod xadaa diversioonno aaktnuudiiji emxidxelgiin zamda orohon, şpionaazai zamda orohon baigaa geze myrdelge bolbol saaşadaa todoruulhan baina. Paartida preedanne bainabd geze dvyryyşniçeske medyylgenyydeer bejee daldalza baihan ede xynyydei egee buzar aaşiin ba politiiçeske unalga, egee adag doroi poodlostь ba predaatelьstva xadaa 1936 ondo Moskvaada bolhon sydeebne proceess deere eli gargagdahan baina.

Ede byxii aluurşad ba şpioonguudai baandiin glaavna vdoxnoviitelь ba organizaatoronь iyyde Troocki baihan baigaa. Troockiiin tuhalagşad ba tereenei kontrrevoliycioonno zaabarinuudiiji gyisedxegşed bolbol Zinoovьjev, Kaamenev ba tedenei trockiis xog boguud baihan baigaa. Tedener bolbol SSSR-te imperialiistnarai dobtoloo xada, SSSR-iiji diildyylxiiji beledxeze baigaa, tedener bolbol xydelmerişentariaaşanai gyrenei talada diildyylegşed bolhon baina, tedener xadaa nemeecko—japoonsko faşiistnarai soo yzeme barlaguud ba aagentnuud bolhon baina.

S. M. Kiiroviiji xoroto muuxaigaar alalgiin xereg tuxai bolhon syydei proceessuudhaa partorganizaacanuudai abxa johotoi gol yroogonь xadaa, eeriingee soobstvenno politiiçeske hoxordolgiiji usadxaxa, eeriingee politiiçeske bespeeçnostiiji usadxaxa ba eeriingee heremziiji, paartiiin byxii çleengyydei heremziiji deeşelyylxe jabadalnuud baihan baigaa.

S. M. Kiirovoi xoroto muuxaigaar alagdahantai daşaramduulan, partorganizaacanuudta bişeze gargahan eeriingee bişeg soo, paartiiin CK bolbol iigeze zaagaa hen:

a) „Manai xysenyydei urgaxiin zergeer daisan bolbol ulam ulam gartamnai orozo, xorogyi bolzo baixa şingieer ugtuulan bododog endyyrelte bodolhoo ulamzalan gardag opportuniis amagalan sedxiliiji duuhan halgaxa xeregtei. Iimeer ugtuulan bodoxo jabadal bolbol yndeheeree buruu. Ene bolbol daisanuud xadaa aalixanaar mylxize socialiizmda oroxo jym, edenyyd eseseil eseste johoto socialiistnuud bolxo jym geze etigyylen oroldodog baruunai ykloonoi johonoi yzegdel myn. Amagalan noirsozo,amaa angaiza baixa jabadal bolbol bolьşeviigyydei xereg bişe. Amagalan sedьxil bidende xeregtei bişe,xarin heremze, johotoi bolьşeviig revoliycioonno heremze xeregtei. Daisanai baidal xedii şineen naidalgyi bolnob, tedener bolbol myn tedii şineen durataigaar tuilai xoroto arga zebsegyydii—Soveed zasagtai temesexe temeselde zailaşagyi diildegşedei xereglexe gansaxan arga zebseg bolgon xereglexeg bolxo gedegiiji hanaza baixa xeregtei. Eneeniiji hanaxa ba heremzeţei baixa xeregtei".

b) „Paartiiin çleengyydei dunda paartiiin istoori zaalgiiji, manai paartiiin istoori soo bolhon byxii ba eldeb antipartiiina gryppiroovkonuudiiji, paartiiin liinitei temesehen tedenei dyri prijoomuudiiji, tedenei taaktikanuudiiji yzelgiiji, ba ilangajaa antipartiiina gryppiroovkanuudtai manai paartiiin temesehen temeşelei taaktikanuudiiji ba dyri prijoomuudiiji, ede gryppiroovkanuudai tarxiruunь buta soxixo ba daban garxa arganuudiiji manai paartida vgehen taaktikanuud ba dyri prijoomuudiiji yzeze şudalaxa jabadalnuudiiji ynder şaţadanь tabixa xeregtei. Paartiiin çleengyyd bolbol manai paartiiin xaişan geze kadeeduudiiji, eseernyydiiji, menьşeviigyydiiji, anarxiistnariiji dabaza garahan ba temesehen jabadalnuudtai tanilsahan baixa bişe, xarin eneentei xamta, trockiistnariiji, „demokratiiçeske centraliistnariiji", „rabooçe oppoziiciiji", zenoovьjevcanuudiiji, baruunai ykloniistnariiji, baruunzyynei yrooduudiiji ba bişe busadiiji manai paartiiin xaişan geze dabaza garhan ba temesehen temeselnyydtei tanilsahan baixa johotoi. Manai paartiiin istooriiiji medelge ba oilgolgo bolbol paartiiin çleengyydei revoliycioonno heremziiji dyyren xangaxa jabadalda zailaşagyi, ton şuxala zebseg myn, geze martaza bolxogyi".

1933 ondo exilhen, paartiiin zergiiji ahuuli ba xarşa elemeentnyydhee seberlelge, ilangajaa S.M. Kiiroviiji xoroto muuxaigaar alalgiin hyyleer exilhen,partiiina dokymeentnyydiiji niagta şalgalta ba partiiina xuuşan dokymeentnyydiiji şineer helgelte bolbol ene yjede ton jixe udxaşanartai baihan baina.

Partiiina dokymeentnyydiiji şalgalta boltor partiiina olon organizaacanuudta partiiina bileedyydte xandalgada zorgooroo aaşa ba xaixaramzagyi jabadalnuud cariilza baihan baina. Xeden niutagai partorganizaacanuudta *kommuniistnuudai byridxelde* jaaş teseşegyi xaaos bolzo baihanь eli gargagdaba.daisad eneeniinь eehediingee gnyysne zorilgonuudta hambaaşalaza, şpionaaz, vrediitelьstve gexe metenyydte partbileediiji şiirme bulgozo xereglehen baina. Xeden olon partiiina organizaacanuudai xytelberilegşed bolbol paartida abalgiin ba partbileed ygelgiin xeregiiji gurbadaxi şatiin xynyydte, jixenxidee—byri şalgagdaagyi paartiiin çleengyydte dam naidadag baigaa.

Byridxel, partbileed ygelge ba xadagalalga tuxai 1935 onoi main 13-da byxii organizaacanuudta gargahan speciaalьna bişeg soogoo Paartiiin CK bolbol byxii organizaacanuudta partiiina dokymeentnyydei narin şalgalta jabuulxa, „eeriinee partiiina gerte bolьşeviig eb emxi baiguulxa" geze duradxahan baina.

Partdokymeentnyydei şalgalta bolbol ton jixe politiiçeske udxaşanartai baigaa hen. Partiiina dokymeentnyydiiji şalgaltanuudai dyngyyd tuxai CK-ei sekretaarь nyxer Jezoovoi doklaad tuşaa 1935 onoi dekaabriiin 25-da bolhon CK-ai pleenymei rezoliyyce soo—ene şalgalta bolbol BK (b) P-iin zergiiji bexizyylgiin talaar organizacioonno—politiiçeske xemzee abalgiin ton jixe xereg boloo geze xelegdene.

Partdokymeentnyydei şalgalta ba helgelte yngergegdehenei hyyleer paartida abalga şineer exilhen baina. Iimede, paartiiin çleengyydiiji oloşoruulxa jabadal xadaa oguulьnaar bişe, xarin „ynexeeree tyryy, xydelmerişen angiiin xeregte ynexeeree preedanna, manai oronoi erxim xynyydiiji, egee tyryynde xydelmerişedhee, myn tereşelen socialiizmiin tylee temeselei eldeb olon yçaastoguud deere şalgagdahan, tariaaşadhaa ba azalşa intelligeencehee" ton narin individyaalьna abalgiin yndehe huuri deere paartiiin çleengyydiiji oloşoruulxa johotoi, geze BK (b) P-iin CK erihen baina.

Paartida şine çleengyydiiji abalga şineer exilxetejee xamta CK bolbol, daisan xarşa elemeentnyyd xadaa BK (b) Paartiiin zergede nebteren oroxiiji eneenhees xoişo oroldoxo geze hanaxiiji partiiina organizaacanuudiiji ujalgalhan baina. Iime deerehee:

„Partiiina organizaaca byxenei zorilgo bolbol bolьşeviig heremzejee sag yrgelze deeşelyylengee, Leeninske paartiiingaa tugiiji deere barixa bi eneenei zergede xarşa, daisan ba slyçaino elemeentnyydei nebteren orolgohoo paartijaa garantiirovalxa jabadal myn bolno" (BK(b) P-iin CK-ei 1936 onoi togtool. „Praavda" №270, 1936 on).

Өөriingөө zergiiji seberlexe ba edeenei bexizyylxe, paartiiin daisadiiji ygeileze ba paartiiin liiniiiji xazagairuulgada esergyysen xairagamgyi temeseze, bolьşeviig paarti bolbol paartiiin CK-ji yşee niagtaar toiron zigderee, CK-ei xytelberieer paarti ba soveedyydei oron bolbol şine şatada—angigyi sociaiis oobşçestvo baiguulaltiin gyisedxelde şilzen orohon baina.

XURIAANGII VIIVODYYD

1930—1934 onuud soo bolьşeviigyydei paarti bolbol zasagiiji dailan abalgiin hyyleerxi ton xynde proletaarska revoliyyciin istoriiiçeska zorilgiiji—xeden millioon zize ymsete tariaaşadai azaxiiji kolxoozuudai zamda, socialiizmiin zamda oruulgiiji şiidxehen baina.

Egeel olon tooto eksploataatorska angi bolxo kulaaçestviiji usadxalga ba tariaaşadai gol maassiiji kolxoozuudai zamda oruulga bolbol oron dotor kapitaliizmiin hyylşiin yndehenyydiiji ygeixexe, xydee azaxida socialiizmiin ilaltanuudiiji dyyrgexe, dereevinde Soveed zasagiiji esesşelen bexizyylxe jabadalnuudta abaaşahan baina.

Organizacioonno xaraakterai xeden berxeşeelnyydiiji dabaza garaad, kolxoozuud bolbol esesşelen bexizehen ba zaziitoçna azabaidalai zamda orohon baina.

Tyryyşiin tabanzilei plaanai gyisedxelnyydei dyngyyd soo manai orondo socialiis ekonoomikiin xydeleşegyi fyndaament—peervoklaassna socialiis xynde indyystri ba maşiinazahan kollektiivna gazartariaalan baiguulagdaa, xydelmerigyide ge ygeixegdee, xyn aad xyniiji eksploataacilalga ygeixegdee, manai exe oronoi azalşadai materiaalьna ba kylьtyyrne baidalai taharaltagyi deeşelxiin ysloovinuud bii bolgogdoo.

Ede gigaantska amzaltanuudiiji paarti ba praviitelьstviin zorigtoi, revoliycioonno ba myydre poliitikiin aşaar xydelmerişen angi, kolxoozniguud ba manai oronoi byxii azalşad tuillahan baina.

Kapitaliis xyrieelelge xadaa, SSSR-ei aguu xysiiji huladuulxa ba handargxeiji xyseze, SSSR soo aluurşadai baandanuudiiji, vrediitelьnyydiiji, şpioonguudiiji emxidxexe „xydel neriljee" şangadxana. Ilangajaa Germaanida, Japoonido zasagta faşiistnuudai orohonhoo xoişo kapitaliis xyrieelelgiin SSSR teişe daisan xarşa jabuulganuudanь şangadaza baina. Kapitaliizm bodxooxiin nereer SSSR-ji diildyylxe geze, şpionaaz, vrediitelьstve, terroor ba diveersi xexe jabadalda orohon trockiistnuud, zinoovьjevcanuudai niuur deere faşiizm bolbol naidabaritai barlaguudiiji oloo.

Soveed zasag bolbol ede xyn tyreltei viirodkonuudiiji şangaa garaar xeheedeg ba aradai daisad ba exe oronoi izmeenigyyd bolxo edeneriiji xairgamgyi hyneen daradag baina.

HURGAGŞADAI SOVEŞÇAANI DEERE

M. I. KALIININ YGE XELEBE

„Yçiitelьske gazeedeer" tatagdahan, hurgagşadai soveşçaani xojor yderei torşo soo Moskvaada boloo. Dekaabriiin 28-ai yder soveşçaani deere SSSR-ei Verxoovno Soveedei Preziidiymei tyryylegşe M.I.Kaliinin yge xelehen baina.

Manai orondo şine xyn urgana.—Kaliinin xelebe— Soveed hurgagşa bolbol tedeende erxim xynei hanal bodoliiji bagahaanь xoişo oilguulxa johotoi. Өөrlingөө aradta, byxii delxein azalşadta inaglaxa ja adalşar xyygediiji hurgaxa xeregtei. Ynen sexe baixa jabadal ba xraabrostiiiji, azalda duralaxa jabadaliiji huragşadtaa xymyyzyylxe johotoi. Hurgagşa bolbol ynen sexe bai xa şişee xaruulan alba xexe, өөriingөө kylьtyyriiji deeşelyylxe, bolьşeviizmiiji şudalan yzexe johotoi.

Nyxer Kaliinin bolbol BK b)P-iin istoориiji ba Marksiizm Leniniizmiiji şudalxiiji hurgagşadiiji uriaalhan ba BK(b)P-iin istooriiin xuriaan gii kyyrsiiji şudalaxa tuxai hurgagşadai asuuhan asuudalnuudta todoor xariuusa han baina.

—Xyniiji erdemeer bajazuuldag, xynyydiiji ba niitiin xarilsaanuudiiji tereenei oilgoxo jabadalda tuhaldag, xydoozestvenne literatuuriiji unşaxa jabadal hurgagşad ta şuxala xereg baina. Hurgagşa bolbol aguuiixe orod xelenei byxii bajaligiiji xereglexe, hainaar ba oilgostoigoor xelexe, eneende xyygediiji hurgaxa johotoi.

Nyxer Kaliinin bolbol eneenei udaadaxi soveşçaaniin byri emxitei xaraaktertei baixiiji xysebe.

Hurgagşad bolbol yge xeleheneiнь tylөө Mixaiil Ivaanoviçdo bajar xyrgehen ba nyxer Staalinda amarşalalga xyrgexiiji zaxihan baina. (TASS).

Ispaanska Kommunis Paartiiin generaalьna sekretaarь nyx. Xooze-Diaas bolbol „Ispaani xadaa jevroo piiji ba Ameerikiiji jyynde hurganab" gehen teemeer Barseloondo doklaad xehen baina.

Өөrlingөө doklaad soo, nyx. Xooze Diaas bolbol xamagaalalgiiji өөriingөө garta abhan arad ilagdaxagyi geze zaaba.

ZURAG DEERE: Xooze Diaas tribyyn deere.

TASS-iin fotoxrooniko.

Rabselькoornuudai soveşçaani

Yngerhen 1938 onoi dekaabriiin 25-26-nai ydernyydte, Jaruuniin aimagta rabselькoornuudai soveşçaani bolhon baina. Ene soveşçaani deere „BK(b) P-iin istooriiin xuriaangii kvyrsiin" garhantai daşaramduulan, partiiina propagaandiiji emxidxexe tuxai" BK (b) P iin Centraalьna Kom teedei togtooloor daşaramduulan xeblel gazeed ba tereenei rabselькoornuudai zorilgonuud tuxaida BK (b) P-iin Jaruuniin aikoomoi sekretaarь nyx. Borsoojev doklaad xehen baina.

Doklaadçig bolbol BK (b) P-iin CK-ei nojaabriiin 14-nei togtooliiji delgerengiigeer xeleze ygexe zuuraa, xeblel gazeed ba tereenei rabselькoornuudai şuxali'n şuxala zorilgonuud tuxaida xelehen baina.

Doklaadçigai hyyleer preenide xori şaxuu xyn yge xelebe. Preenide yge xelegşed xadaa tus togtooliiji xerzerge bejelyylze bahanaigaa tuxai xelexe zuuraa, aimagai „Ulaan Malşan" gazeedei yşөө mynөө xyrter xydelmeriөө emxidxen tabiza şadaagyi, maassahaa taharangi, selькoornuudaar jamarşji xydelmeri jabuuldaggyi, partiiina azabaidal ba partiiina propagaanda tuxaida gazeedtaa garşadaggyi baihaniiji xelened. Gadana, xaniin gazeedei xydelmeride jamarşji xytelberi ygtedeggyi, olonxi kolxooz deegyyr xaniin gazeedyyd garadaggyi, zarim kolxooz deegyyr garbaş zildee nege xojor g raad bolişodog ba aimagai „Ulaan Malşan" gazeedei zyghөө xytelberi ygtedeggyi baihaniiji kriitikelen xelened.

„B.M. Ynen" ba „B.M. Praavda" gazeedyyd bolbol rabselькoornuudaar xydelmeri muusa jabuulna. bişehen bişegyydte xariuu ygedeggyi—geze „Ulaan Tujaa" kolxoozoi xaniin gazeedei redkolleegiin çleen nyx. Damdiinov xelebe.

Ene soveşçaani deere saaşadaa jabuulxa praktiiçeske xydelmeringөө tuxai konkreetne togtool abaa. Tus soveşçaani bolbol ene onoi maart harada aimagai rabselькoornuudai ba xaniin gazeedei redaaktornuudai soveşçaani daxin tataza jamar xydelmeri jabuulhanaigaa rezylьtaad tuxai xelelsexe baina.

Gadana, xoliin somon ba kolxoozuudaar kystovoi soveşçaaninuudiiji yngergexenь.

JYM. CERENEI.

Xara dalain erjedexi şine goorod

Keerçihee xolo bişe gazarta, xara dalain ynder erji deere jixexen barilganuud xegdeze baina. Kamlişbyryynske syydne baiguulalgiin zavood bolbol өөhediingөө xydelmerişedte socialiis gorodoog baiguulza baina. Ton bo onixon şag soo, ene hourida centraalьna otoplecnitei, vodoprovoodotoi, hainaar barigdahan olon dabxar x den arbaal gernyyd urgaxa baina.

Gorodoo tonь bolьnice, klyyb dunda hurguuli centraalьna otopiitelьne staanca, garaaz, pozaarna depoo, yxi xyygedei saaduud, jaaslinuud barigdaxa jym. Dalain erjiin xazuugaar urta yrgen yylice bii bolno,

GONKOONG

(spraavka)

Gonkoong (xitadai Sinczian) bolbol Aangliiin Urdaxitaddaxi xudaldaan naimaanai ba Uhan seregei baaza baixaha gadna, xitadai gadaada xudaldaanai ton jixe ceentr bolno. Kolooniiin plooşçadь 149 kvadraatna kilomeetr bolno. 1936 ondo xyn zonoi too 988190 baigaad, terenei 98 proceentnь xitad zonuud baihan jym. Gonkoong geze Viktoori goorodto 451500 xyn zontoi baina. Koloniiin glaavna xubiniinь Gonkoong aral bolno. Gonkoong aral bolbol, Gyandyi proviinciin urda erjeer, Sinczian myrenei adagta dyte şadar, Kantoonhoo 144 kilomeetr zyyn uragşaa baidag Aralai utanь—18 kilomeetr, yrgeniinь 3-8 kilomeetr bolno. Gonkoongiin byxii plooşçadь 82 kilomeetr bolno.

Aral xadaa goorno massiivhaa byrildehen tula, gazar edlyyride ton bag xcgeglegdedeg ba kliimadiinь xaluun jym Gongoong aralai urdahaa xaraad Koylyyn geze xaxad aral baidag. Tere aral bolbol Gonkoonghoo narixan proliivoor halahan baina. Ende tereşelen aangliiin medeende baihan gazarnuud ba konceessinyyd bii jym. Xaxad aralai xuşuun deere Gonkoong bolbol syyde baiguulalgiin veerfenyydtei ba dookanuudtai baidag Endehee Kantoon teişe tymr zam tabigdahan baina Koylyynei tymr zamai staancahaa xoişoo baihan aangliiin aarendiin medeende Koulyynske xaxad aralai zarьma xubinь orodog Terenei plooşçadь oiro şadar baihan aralnuudtai aa xamta 925 kvadraatna kilomeetr boldog.

Gonkoong—өөrөө erxetei gaavanь myn. Ene xadaa xudaldaa naimaanai poort tuladaa. Xitadai ondoo oronuudtai xolbоo baiguul adaнь ol pyynkciiji dyyrged g. Gonkoongiin xudaldaa naimaanai oborood hyyl i sag xyrter dunda zişeegeer nege zil soo 50 millioon fyynt sterliiin nyyd bolhon baina. Ene bolbol Şanxain unahanhaa xoişo nemehen baina.

Gonkoongiin promuşlennostiiin glaavna halbarinuud—syydo baiguulalga (50 mianga şaxuu xydelmerişedtei), kanaatna, ceementne, saxarrafinaadna, konseerviin, tamxinai yiledberi, ba zagaha barilga bolno. Gonkoongodo, Aangliiin yniversiteed, observatoori, meterologiiçeske staancanuud bii jym.

Yşөө yngerhen veekiin 30 byri ondo, ene aralai xudaldaa naimaanai ba stragetiiçeske polozeeninyydeeree ton imagtai zoxid baihandaнь, Aanglii xadaa anxaralaa tabihan baina. Urdada, Xitadta medeetei aral bolbol 1841 onoi janvaarь harada angliçaanuudta dailan abtahan ba 1842 onoi doogovoroi johoor Xitadhaa Aanglida myn xedөө eilexeer ygtehen baina.

Gonkoondo, Xitadai uhaar jabadag britaanska floodoi komaandovani baidag Aanglii bolbol Gonkoondo foortnuudiiji barixa 16 diyymovoi kaliibriin zebsetei, strategiiçeske şosseine zamuudiiji tabihan ba 300 samoliooddoi aviaa baaza baiguulhan baina.

Gonkoong deegyyr, tymer zamaar jabaza Kantoon ba Dunda Xitad xyrter eldeb aşaanuudiiji abaaşadag baina.

Japoonoi. Urda Xitadta dailaza exilhenhee xoişo Gonkoongiin xudaldaa naimaa doоşoo orohon baina. Gonkoongiin iimport xadaa yngerhen ziltei sasuulaad yzebel ene zilei noja brь harada 64 proceent xahagdahan ba eeksportonь 68 proceent xahagdahan baina

Kantoonoi unaxada, Gonkoong bolbol Xitadhaa taharhan tuladaa, өөriingөө xudaldaa naimaanai udxa şanariiji geehen ba Britaanska impeeri bolbol Xitaddaxi glaavna baazajaa aldahan baina Kantoonoi unalta bolbol Gonkoongiin strategiiçeske udxa şanariiji doоşonь bolgono Time derehee Japoonoi imperialiizmiin dobtolgohoo, aangliiin medeende baihan (Avstraali, Singapyyr, Iindijaa) bolbol bejee arşlaxiin tulada, oborooniin liiniiji xursad ana.

Joolkiiji ba ybeleigөө amaraltiiji hainaar yngergexiin tylөө

Jaruuna. Jaruuniin aimagai dunda hurguuliiin huragşad bolbol şine zilei Joolkiiji emxiteigeer yngergexiin tula, beledxelei xydelmeri ertenhee jabuulhan baigaa.

Janvaariin 1-hee exilen, tus hurguuliiin erte şine zilei Joolko gojo haixanaar şimegden emxidxegdeze, tereen deere huragşadai xysөөr eldeb naadanuud, uran ygyylelnyyd ba şine şine duunuud g. metiin uran haixanai zyilnyyd yngergegdexe baina.

Myn ybeleigөө amaraltiiji kylьtyrneer ba sengelig xyiyyneer yngergexiin tula hurguuliiingaa direktor şatarai, biliieardiin ba xamtiin naada bolon liizeer ba konькiigaar jabaiga g. metiin zyilnyydiiji emxidxegdexe baina.

Gadana, huragşad xadaa amaraltiingaa yjede dytiin kolxoozuudta garaxa naada tabixa ba kylьt-maassova xydelmeri jabuulxiin tuxai plaanuuda oruulza, tusxaita udaridagşadiiji olohon baina.

Iimede, hurguuliiin d'reekciin ba komsomoolьsko organizaaciin zyghөө, tus xydelmeridenь tuhalamza yzyylxe şuxala.

CERENZAAPOV.

Ulaan-Ydiin № 7 hurguuli bolbol şine zilei joolko ba ybeleigөө amaraltiiji or anizoovannoor ba xyxiyyneer yngergexiin tula, joolkiin naadanuudiiji ba eldeb mo eelьnyyd, fonaarьnuud g. metiin zyilnyydiiji beledxehen baigaa.

Tus hurguuli bolbol Joolkiin xeregselde 1100 tyxerig mynge gargaşalьba. Byxii xyygedte belegyyd ygtexe. „Aleksaandr Neevski" geze kinoo ba teaatrnuudiiji tyleberigyigөөr xaruulxa. III ba IV klaassuudai huragşad xadaa istooriko-revolyciionno myzeide eksekyyrse xexe.

I, II,III IV klaassuudta „zol zargalta xyvged" geze teemeer joolko yngergegdexe.

Myn ene mete sengelig xyxiyy gojo haixanaar № 8 hurguuli bolbol şine zilei joolkiiji yngergexe baina.

E. D.

ŞINE ZILEI JOOLKO

Janvaariiin 1-hee huragşadai kaniikylnuud exilze, mynөө byxii hur uuilnuudta şine zilei joolko bolzo baina.

Zişeelxede, Ulaan-Ydiin №3 hurguuli xadaa şine zileigee joolkiiji zişeete hainaar yngergexiin tula, erteenhee beledxelei xydelmeri jabuulza, mynөө joolkodo xergelegdexe byxii xeregselnyydeer byrin xangagdanxai.

Tus hurguuliiin huragşad ba hurgagşad bolbol өөhediingөө xysөөr joolkiin xeregselnyydiiji abahan baina. Myn huragşadai tyrelxidei zyghөө jixexen tuhalamza yzyylee.

Zişe nь, 8-9 klaassuudai hurgagşa, huragşadtaigaa xamta 50 garan tyxerig mynge suluulza ygөө, myn tereşelen bişe klassuudiinь joolkodo beledxehen ba joolkiiji yngergexiin plaanuudtai. Tus hurguuli joolkiin xeregselde gargaşalagdaxa 100 garan tyxerig myngetei ba eldeb gojo haixan naadanai jyymenyydiiji abanxai baina.

Huragşad xadaa joolkodo zoriuulan eldeb gojo haixan naadanuudiiji ba uran ygyylel, duu g m. uran haixanai zyilnyydiiji beledxeze bainad.

Gadana, tus hurguuliiin huragşad a hurgagşad bolbol kaniikylaa kylьtyyrneer ba hainaar yngergexiin tula, urdaa jixexen zorilgo yngergeze baina.

Kaniikylaingaa yjede, kinoonuudiiji xamtaaraa xaraxa ba Antireligioozno ba stooriko Karьj veedçeske myzeenyydte eksekyyrse xexe.

Myn Ulaan-Ydehee Kabaanska xyrter liizeer oşoxo nege komaanda beledxegdehen ba huragşadai xoorondo liizne sorevnovaani yngergegdexe baina.

Baha, kaniikylaingaa yjede zarim huragşadai eldeb şine honin literatuuranyydiiji unşaza baixiiji xysedeg tula, hurguuliiin dergedexi biblioteeke taharaltagyi xydelmerilexe.

Z.

Vojeenne komandiirnuud ba specialiistnyydei şine otriaad

XTUA iin akadeemi ba vojeenne fakylьteedyyd bolbol siyyşatelьnyydiiji gargaza dyyrgebe. Xydelmerişen-Tariaaşanai Ulaan Aarmiiin zerge ynder kvaliifikaaciitai naadranuudaar dyyrgegdebe Ene zilde seregei deede yçeebne zavedeeni xadaa komandiirnuud ba special istnyydiiji gargaba: artilleriistoyyd, traansportnyyd, vraaçanuud, xozaiistvenniigyyd, elektroteexniigyyd, jyriistnyyd, xoloo balguulagşad, veterinaarna vraaçanuud. stroiitelьnyyd, kapelьmeisternyyd, ximiieske xamagaalalgiin inzeneernyyd, g. m. beledxegdebe.

Olonxi slyyşatelьnyyd xadaa gyrenei ekzaamen ygehen ba „Otli'çno", „hain" deere diploomno projeektnyydiiji abba. Staalinai neremzete, Voroşiilovai neremzete, Bydioonniin neremzete ba Zy oovskiin neremzete akadeemiiin inzeneerne fakylьteedyydiiji dyyrgeze garagşad bolbol, zavooduud deere deploomno projeektnyydiiji dyyrgebe.

Dzerzinskiin neremzete akadeemiiin slyyşatelьnyyd polkoovnig Şçetinin, polkoovnig Tarasov, polkoovnig Grodzinski ba polkoovnig Suxaardin gegşed amzaltanuudiiji tuilahanaigaa tylөө akadeem daa prepodovaatelьnuud bolzo yldebe.

Sviiriiin uhan bolbol socialiizmiin tuhada xydelmerilene

SVIIRSKE GIIDROSTAANCIIN 5-ZILEI OI

V.I. Leenineer baiguulagdahan, GOELRO-gei plaan bolbol Voolxovke, Dneepr ba Sviirь geze gurban myrenyydte gurban jixe giidrostaancanuudiiji barixiiji xaraalhan baina. Ede myrenyydei eneergiiji xereglexe tuxai asuudal yşөө caarska praviitelьstviin yjede tabigdahan baigaa. Gebeş, bolьşeviigyyd ene zorilgiiji şiidxexee gartaa abhan baina.

GOELRO-goi ilangajaa Voolxovsko GES-ei barilgiin plaan bolbol paartiin ba aradai dailsad Iyyde Troocki ba Zinoovьjevei zyghөө eridesergyyselge yzehen baina. Yngerгedөө, barilgiin exilhenei hyy eer, tedener bolbol Voolxovo deerexi xydelmeriiji xaalga xadaa manai Sojuuzda giidrostaan anuu diiji barixa ideiji udaan sko mpromettiirovalaxa geze oligozo, ene xydelmeriin kon servaasiiji tuilaxiin hedelgenyydiiji xehen baina. Gansal V.I. Leeninei xatuu zorig xadaa Volxovstroiji konservaacahaa abarahan baina.

1926 onoi dekaabriiin 19-de Leeninei neremzete, Voolxovsko giidroelektrostaanca bolbol Leeningraadta tyryyşiingee took ygehen baina. Voolxovstroin hyyleer Dneepr deere barilgiin xydelmeri exilhen baina.

1928 onoi namarhaa exileed niizne-Svii ske giidrostaanciin barilgiin xydelmeri exilee hen.

Ene xydelmeriin iniciaator xadaa Leeningraadiij elektroeneergieer xangaxa jabadald Sviizstroin udxaşanariiji hain oilgohon ba barilgiin darii exilexiiji baa lahan, S.M. Kiirov baigaa.

Tiixede, Sviirь—GES-ei barilga ba tereenniiji projeektololgo ton berxeşeeltei baigaa. Jyyb g xede, etigeltei xatuu gazarta barigdahan Voolxovstroi ba Dneeprostroinuudta oxodoo, Niizne-Sviirske GES-iiji şabar gryynt deere barixa xereglei baigaa. Ene xa ii lime gazarta giidrostaanciiji barixa tyryyşiin oopet bolhon baigaa.

Niizne-Sviirske giidrostaanciin projeektne xyser xadaa 100 miangan kilovaatt bolxө baigaa. Xozomoo, 1936 ondo staanciin kollektiiv bolbol eneenei xysiiji 123 miangan kilovaatt bolgohon baina.

Sviirь GES-ei barilga xadaa odoonoi tyryy teexniikiin şudalxa hurguuli boloi baigaa. Ende 40.000 mianga miangan xysetei, „Kaploono tiipiin" dyrben yrbiinenyydei Sojuuz soo egeel tyryy tabigdahan baigaa.

Sojuuzai xeden oloi biraadanuudiiji xytelberilxe baigaa zaluu inzeneernyyd, pokol eni Sviirstroi deere urgahan baina. 1929—30 onuudta Sviirstroido jrehen soonoono xydelmerişed xa-laa mynөө desiaatniguud, elektriigyyd, teexnigyyd ba inzeneernyyd boloo. Sviirьstroi deere xeden zuugaad staxaanovcuud urgaa.

Sviirstroin barilgada Ser gi Miroonoviç Kirov egneşegyi jixe tuhalamza yzyylhen baina.

Barilgiin exilxede, S.M. Kiirovei zaabariaar, ye'een zuugaad leeningraadskiin nuniistnuud ene barilga la no ilgoovaalagdahan baina.

Sergei Miroonoviç bolbol barilgiiji materiaalaar xangaxa tuxai ese egyi oroldodog, zavooduud ere zaxilnuudai xer dyyrgelgiiji xaradag baigaa 1933 onoi dekaabriiin 19-de l çaas 35 minuutada negelexi tyrbiine bolbol leeningradta tyryyşiin took ygen ba nege çaas boloo dyyseed nagryyzkaaraa xyrnerileze exiiehen baina.

„Ene saghaa xoişo Sviiin uhan bolbol soc aliizmiin tuhada xydelmerileze exilbe",- geze S.M. Kiirov bişee hen.

1934 onoi janvaariin 17-do xojordoxi tyrbiine, 1934 onoi apreliiin 25-da gurbadaxi tyrbiinenь ba eseesee, 1935 onoi sentiaabriin 30-ia dyrbedexi tyrbii e xydelmerileze exilehen bainad. Ene zilhee exileed, Niizne-Sviirske giidroelektrostaanca bolbol Leeningraa liiji elektroeneergieer tahaggyi xangana.

Tyrbiinenyydei ispetaani da eksploataaca bolbol teleni deede şanariiji xaruulaa. Yretei azalainь koefficieent ton jixe: 92 proc. orondo, 93,2 proceent.

Niizne-Sviirske giidrostaanciin xy lelmeriiin 5 zilei gyiseze. Ene sagai torşo soo tus staanca bolbol Leeningraa ta 2248 kilovaatt-çaas eneergi ygeze, parovoi elektrostaancanuudta orox doo, 112.400 miangan tyxerig ekonoomi ygөө Ene eneergi gargaxiin tulada, Donbaashaa 1.700.000 toon nyyrhe şuluu nyyrhiiji 85 000 vagoonguudaar asaraxa xeregtei baigaa.

Niizne-Sviirske giidrostaanca bolbol elektroeneergieer Leeningraadiiji xangadxaxa jabadaliiji xynge dxehen, parovoi staanciin xydelmeriiji haizaruulhan, xyngedxehen ba ynegyi bolgohon baina.

Gebeş, Sviiriiin eneergiiji xereglexe jabadal dyyreedyi. Niizne-Sviirske staanciin hyyleer, Veerxne-Sviirske giidrostaanciin barilga exilee.

Energetiiçeske udxaşanarhaa gadna, Sviiriin xojor giidrostaancanuudai barilganuud xadaa uhan traansportodo ton jixe udxaşanartai. jyyb gexede, Sviirь bolbol Voolgiin basseiniiji Baltiin dalaitai xolbodog. Mariiinska uhan zamai negen xubi bolxo baina.

Sviirske giidrostaancanuud bolbol Sergei Miroonoviç Kiirovte egeel erxim paamatniguud bolxo baina.

L. Farmakoovski.

Redaaktoriiji tyr orologşo D. CEREMPILOON.